

Correctievoorschrift VWO

2021

tijdvak 3

Latijnse taal en cultuur

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examiner en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*
Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 De onder '2 Algemene regels' geformuleerde bepalingen met betrekking tot een vraag zijn mutatis mutandis ook van toepassing op een kolon.
- 2 Bij de beoordeling van een essayvraag geldt dat, indien het maximum aantal woorden is overschreden, hiervoor geen scorepunt(en) in mindering wordt/worden gebracht.
- 3 Bij de beoordeling van de vertaling moet de score 0 worden toegekend indien in een kolon een ernstige fout is gemaakt; deze score kan niet worden gecompenseerd door de juiste weergave van de rest van het kolon.
- 4 Indien bij de vertaling een aantekening is genegeerd en indien dit heeft geleid tot een onjuiste weergave van het desbetreffende tekstelement, één scorepunt / meerdere scorepunten in mindering brengen, afhankelijk van de zwaarte van de fout en het maximum van het desbetreffende kolon.
- 5 Indien bij de vertaling van een kolon een Latijns woord niet is vertaald en dit woord niet van essentieel belang is voor de betekenis van dit kolon, één scorepunt in mindering brengen, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.

4.1 Beoordelingsmodel voor de vragen

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1

1	maximumscore 2	
	• Zij waren senatoren	1
	• Het ambt van de voorzitter was praetor	1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

2 maximumscore 2

a

- sedeant (regel 2); surrexerim (regel 2) 1

b

- Ze vinden dat het onrecht (in deze zaak) bestreden moet worden. / Ze (zijn aanwezig omdat ze) voldoen aan hun verplichting.
Of woorden van overeenkomstige strekking 1

Opmerkingen

- *Bij a het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Bij a niet fout rekenen wanneer in plaats van ‘sedeant (regel 2)’ is geciteerd ‘sedeant (regel 3)’.*
- *Bij b geen scorepunt toekennen wanneer geantwoord is ‘Ze vinden dat het onrecht verdedigd moet worden.’*

3 maximumscore 2

a

- Op het punt van ingenio; Cicero was zich zeer bewust van zijn eigen talent.
Of woorden van overeenkomstige strekking 1

b

- polysyndeton en tricolon 1

Opmerkingen

- *Bij zowel a als b het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Bij b niet fout rekenen wanneer in plaats van ‘polysyndeton’ is genoteerd ‘anafora’.*
- *Bij b niet fout rekenen wanneer als een van de antwoorden is genoteerd ‘climax’.*

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 1 en Tekst 2

4 maximumscore 3

a

- Ze durven de verdediging niet op zich te nemen. / Ze durven niet te spreken. / Ze nemen de verdediging niet op zich. / Ze zwijgen.
Of woorden van overeenkomstige strekking

1

b

- De vier oorzaken zijn:
– zijn eigen aard/natuur/schroom/bescheidenheid
– de (eerbied)waardigheid van de rechters/jury
– de gewelddadigheid van de tegenstanders/aanklagers
– het gevaar voor zijn cliënt
Of woorden van overeenkomstige strekking.

2

indien vier antwoorden juist

2

indien drie antwoorden juist

1

indien minder dan drie antwoorden juist

0

Tekst 2

5 maximumscore 1

Sextus Roscius verdedigen / zijn cliënt verdedigen (ook al bezwijkt hij eronder)

Of woorden van overeenkomstige strekking.

6 maximumscore 2

- accusatores (regel 23)
- (qui) causam dicimus (regel 24)

1

1

Opmerkingen

- Niet fout rekenen wanneer in plaats van '(qui) causam dicimus (regel 24)' als antwoord is gegeven 'nos qui causam dicimus (regel 23-24)'.
- Wanneer in plaats van '(qui) causam dicimus (regel 24)' als antwoord is gegeven 'nos (regel 23)', hiervoor geen scorepunt toekennen.

7 maximumscore 2

a

- proscriptie(s)

1

b

- verbeurdverklaring/onteigening van bezittingen
Of woorden van overeenkomstige strekking

1

Vraag	Antwoord	Scores
8	maximumscore 2	
	a	
	• id (regel 31)	1
	b	
	• liceat (regel 31)	1
9	maximumscore 2	
	a	
	• De aanklagers zijn de misdadigers; de verdachte/aangeklaagde is het slachtoffer	1
	b	
	• Cicero zegt dat de verdachte/aangeklaagde geen voordeel had van de moord / dat de aanklagers wel voordeel hadden van de moord. (De aanklagers zijn dus de schuldigen en moeten aangeklaagd worden.)	1
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Bij a het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i>	

Tekst 3 en Tekst 4

10	maximumscore 2	
	a	
	• in accusatorum subselliis (regel 2)	1
	b	
	• tiro (regel 8)	1
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Bij a niet fout rekenen wanneer als antwoord is gegeven 'accusatorum subselliis (regel 2)'.</i>	

Tekst 4

11	maximumscore 1	
	Hij was de aanklager.	
	Of woorden van overeenkomstige strekking.	
	<i>Opmerking</i>	
	<i>Geen scorepunt toekennen wanneer als antwoord is gegeven 'Hij was de tegenstander / hoorde bij de tegenpartij.'</i>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

12 maximumscore 1

(Sic vita hominum est ut) ad maleficium nemo conetur sine spe atque emolumento accedere (regel 13-15); deze zin heeft een algemene strekking, namelijk dat misdaden worden begaan door mensen die denken er voordeel van te zullen hebben.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

13 B

14 maximumscore 1

De één / vir / voorzitter van het huidige proces is wat meer geneigd tot mildheid dan de ander / dan degene naar wie Hunc verwijst / dan L. Cassius.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

15 maximumscore 1

periculum creabatur (regel 16)

16 maximumscore 1

horrebant (is imperfectum en) verwijst naar de tijd van (aangeklaagden onder) L. Cassius; reformidant (is praesens en) verwijst naar het moment van spreken, wanneer rechters als L. Cassius kunnen optreden.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

17 maximumscore 1

Als de naam (van Cassius) al angst wekt, doet (het optreden van) Cassius zelf dat des te meer. / Als de naam (van rechters als Cassius) al angst wekt, doet het optreden / doet de persoon(lijkheid) (van rechters als Cassius) dat des te meer.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

18 A

Vraag	Antwoord	Scores
19	maximumscore 3	
	a	
	• T. Roscius / hij heeft voordeel van de moord gehad / is nu vermogend en was eerst arm	1
	b	
	• T. Roscius / hij heeft een slecht/misdadig karakter	1
	c	
	• T. Roscius / hij was het slachtoffer (zeer) vijandig gezind Of woorden van overeenkomstige strekking.	1
20	maximumscore 1 (Tenuitas hominis) eo magis eluceat quo magis occultatur (regel 28-30)	
21	maximumscore 2	
	a	
	• Men zou (volgens Cicero) verwachten dat iemand een verbond zou sluiten met een bekende / met een stadgenoot of verwant (over de bezittingen van een wildvreemde). Of woorden van overeenkomstige strekking	1
	b	
	• Chrysogonus	1

Algemeen

- 22 maximumscore 1**
In de *oratio invectiva* heeft men het doel de tegenstander aan te vallen en onderuit te halen / beticht men de tegenstander van allerlei lelijks / gebruikt men argumenten *ad hominem*; dat doet Cicero bijvoorbeeld door de hebzucht en driestheid van T. Roscius breed uit te meten (in de regels 22-30).
Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerkingen

- *Het scorepunt alleen toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.*
- *Het tweede onderdeel van het antwoord is bedoeld als voorbeeld van een juist antwoord.*

- 23 maximumscore 2**
- a**
- IV 1
- b**
- de toedracht uiteenzetten / de gebeurtenissen beschrijven
Of woorden van overeenkomstige strekking 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

	Kolon 24 (regel 1-2)	
24	maximumscore 1 Quam ob rem, Quirites, (kolon 25), celebratote illos dies Daarom, Quirites/Romeinen / (Romeinse) burgers, moeten jullie die/deze dagen vieren	
	Niet fout rekenen: celebratote vier / vieren jullie illos dies met enkelvoud vertaald	0
	Kolon 25 (regel 1-2)	
25	maximumscore 2 quoniam ad omnia pulvinaria supplicatio decreta est omdat er tot een dankfeest in/bij alle tempels besloten is	
	Niet fout rekenen: ad aan/voor pulvinar godenkussen/godenmaal supplicatio boetedag decreta vertaald als meervoud van decretum	1 0 0
	Kolon 26 (regel 2)	
26	maximumscore 2 cum coniugibus ac liberis vestris. met jullie echtgenotes/vrouwen en (jullie) kinderen	
	Niet fout rekenen: met (de) echtgenotes/vrouwen en jullie kinderen	
	Kolon 27 (regel 3)	
27	maximumscore 2 Nam multi saepe honores (kolon 28) iusti habiti sunt ac debiti, Want er zijn vaak veel gerechtvaardigde/verdiende en verschuldigde/ gepaste eerbetonen/dankoffers/dankfeesten georganiseerd / Want er zijn vaak veel eerbetonen/dankoffers/dankfeesten terecht/gerechtvaardigd en gepast georganiseerd / georganiseerd omdat ze verdiend en verschuldigd waren	
	Niet fout rekenen: iustus wettig/officieel multi saepe vaak/veel habiti sunt ac debiti zijn georganiseerd en (zijn) verschuldigd	1 1

Vraag	Antwoord	Scores
28	<p>Kolon 28 (regel 3) maximumscore 1 dis immortalibus voor/aan de onsterfelijke goden</p>	
29	<p>Kolon 29 (regel 4) maximumscore 2 sed profecto iustiores numquam. maar zeker/absoluut (nog) nooit gerechtvaardigder(e) / meer gerechtvaardigd(e) / meer verdiend(e)</p>	
	<p>Niet fout rekenen: iustus wettig/officieel Niet fout rekenen: iustiores numquam nooit zó gerechtvaardigd/verdiend/wettig/officieel iustiores niet vertaald met vergrotende trap, tenzij als hierboven met 'zó'</p>	0
30	<p>Kolon 30 (regel 4-5) maximumscore 2 Erepti enim estis ex crudelissimo ac miserrimo interitu, Jullie zijn immers gered van / weggerukt uit een zeer wrede en (zeer) ellendige ondergang/dood</p>	
	<p>Niet fout rekenen: enim want Niet fout rekenen: crudelissimo en/of miserrimo vertaald met overtreffende trap crudelissimo en/of miserrimo niet opgevat als superlativus</p>	1
31	<p>Kolon 31 (regel 5) maximumscore 2 et erepti sine caede, sine sanguine, en jullie zijn (wel/werkelijk) gered/weggerukt zonder bloedbad/gesneuvelden, zonder bloed(vergieten)</p>	
	<p>Niet fout rekenen: et en desondanks</p> <p>sine vertaald als sin of vorm van sinere sine caede, sine sanguine zonder bloedbad/gesneuvelden/bloed(vergieten) caede en sanguine beide vertaald met hetzelfde correcte woord</p>	0 1 1

Vraag	Antwoord	Scores
32	<p>Kolon 32 (regel 5-6) maximumscore 1 sine exercitu, sine dimicatione: zonder (het) leger, (en) zonder strijd</p> <p>Niet fout rekenen: dimicatio beslissend gevecht sine vertaald als sin of vorm van sinere Wanneer ook in kolon 31, hier niet meer aanrekenen.</p>	0
33	<p>Kolon 33 (regel 6) maximumscore 1 togati, (kolon 34) vicistis. jullie hebben in toga gekleed gewonnen/overwonnen</p>	
34	<p>Kolon 34 (regel 6) maximumscore 2 me uno togato duce et imperatore, met mij in mijn eentje als (jullie) in toga geklede leider en (opper)bevelhebber / (zegevierend) veldheer / terwijl/omdat ik in mijn eentje jullie/de in toga geklede leider en (opper)bevelhebber / (zegevierend) veldheer was</p>	
35	<p>Kolon 35 (regel 7) maximumscore 2 Etenim recordamini, Quirites, omnes civiles dissensiones, Want haal je/jullie, Quirites/Romeinen / (Romeinse) burgers, alle burgeroorlogen / alle onenigheden tussen burgers / burgerlijke onenigheden (maar) weer voor de geest</p> <p>Niet fout rekenen: recordamini denk aan / jullie herinneren je/jullie / jullie denken aan Wanneer Quirites op dezelfde manier onjuist is vertaald als in kolon 24, hier niet meer aanrekenen. civilis vriendelijk/patriottisch</p>	0
36	<p>Kolon 36 (regel 7) maximumscore 1 non solum eas, niet alleen die(gene)</p>	
37	<p>Kolon 37 (regel 8) maximumscore 1 quas audistis, waarvan/waarover/die jullie gehoord hebben</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
38	<p>Kolon 38 (regel 8) maximumscore 2 sed eas, quas vosmet ipsi meministis atque vidistis. maar ook (die) die julliezelf je/jullie / jullie je/jullie zelf herinneren en (die julliezelf) gezien/meegemaakt hebben</p>	0 0
	<p>Niet fout rekenen: quas vosmet ipsi meministis die jullie jezelf/julliezelf herinneren memini melding maken van vidistis vertaald met onvoltooid tegenwoordige tijd</p>	
39	<p>Kolon 39 (regel 8-9) maximumscore 1 L. Sulla P. Sulpicium oppressit; L. Sulla heeft P. Sulpicius overweldigd/vernietigd</p>	0
	<p>Niet fout rekenen: L. en/of P. uitgeschreven en verkeerd gespeld Sulpicium Sulpicium</p>	
40	<p>Kolon 40 (regel 9-10) maximumscore 2 C. Marium, (kolon 41), multosque fortes viros C. Marius en vele dappere/ferme mannen</p>	0 1 1
	<p>Niet fout rekenen: C. uitgeschreven en verkeerd gespeld Niet fout rekenen: multosque fortes en vele en dappere/ferme Kolon 40 niet of niet geheel vertaald als lijdend voorwerp bij eiecit in kolon 42 (en bij interemit in kolon 43) Marium Marium multosque fortes vele en dappere/ferme</p>	
41	<p>Kolon 41 (regel 9) maximumscore 1 custodem huius urbis (de) beschermer/bewaarder van deze/onze stad</p>	
42	<p>Kolon 42 (regel 10) maximumscore 2 partim eiecit ex civitate, heeft hij deels uit de stad verbannen/gegoid</p>	1
	<p>Niet fout rekenen: civitas staat civitas burgerij</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Kolon 43 (regel 10)
43 maximumscore 1
partim interemit.
(en heeft hij) deels gedood/vernietigd

Kolon 44 (regel 10-11)
44 maximumscore 2
Cn. Octavius consul armis expulit ex urbe collegam;
Cn. Octavius heeft als consul / (De) consul Cn. Octavius heeft met
wapengeweld/strijd/wapens zijn collega/ambtgenoot uit de stad
verdreven/verbannen/verstoten

Niet fout rekenen: **Cn.** uitgeschreven en verkeerd gespeld
consul armis gewapend(e) consul 0
armis met kletterende wapens 1
armis met (zijn/de) (boven)armen / op zijn/de schouders 0
collega medelid (van een gilde), kameraad 1

Kolon 45 (regel 11-12)
45 maximumscore 2
omnis hic locus (kolon 46) (kolon 47) redundavit.
deze hele plaats stroomde over / deze plaats stroomde geheel over

Niet fout rekenen: **omnis hic locus** elke plaats/woning hier
Niet fout rekenen: **redundare** een overvloed hebben (aan/van)
Niet fout rekenen: **locus** gebied/terrein
locus akker/stelling/lichaamsdeel/tijd 0

Kolon 46 (regel 11)
46 maximumscore 1
acervis corporum
van/met (de) hopen/massa's (van de) lijken/lichamen

Niet fout rekenen: **acervis** van/met een hoop/massa

Kolon 47 (regel 11-12)
47 maximumscore 1
et civium sanguine
en (van/met het) bloed van (mede)burgers

Niet fout rekenen: **civium** van de (mede)burgers

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in de applicatie Wolf.
Accordeer deze gegevens voor Cito uiterlijk op 12 juli.

6 Bronvermeldingen

---

tekst 1	Cicero, Pro Sexto Roscio Amerino 1
tekst 2	Cicero, Pro Sexto Roscio Amerino 9-13
tekst 3	Cicero, Pro Sexto Roscio Amerino 17
tekst 4	Cicero, Pro Sexto Roscio Amerino 83-87
tekst 5	Cicero, In Catilinam III 23-24
vraag 8	Steven Saylor, Romeins bloed, Amsterdam 1998